

Revisionsrapport

Specialdestinerade statsbidrag

Söderhamns kommun

Helena Steffansson
Carlson
Johanna Kemppainen

September 2015

pwc

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning.....	3
1.1. Bakgrund	3
1.2. Syfte och Revisionsfråga.....	3
1.3. Kontrollmål	3
1.4. Avgränsning och metod.....	4
2. Iakttagelser och bedömningar.....	5
2.1. Barn- och utbildningsnämnden	5
2.1.1. Iakttagelser.....	5
2.1.2. Bedömning	7
2.2. Omvårdnadsnämnden.....	8
2.2.1. Iakttagelser.....	8
2.2.2. Bedömning	9
2.3. Arbetsmarknad- och Socialnämnden.....	10
2.3.1. Iakttagelser.....	10
2.3.2. Bedömning	11
2.4. Migrationsverket	11
2.4.1. Iakttagelser.....	11
2.4.2. Bedömning	14
3. Revisionell bedömning.....	15
3.1. Rekommendation	15

Sammanfattning

Söderhamn kommuns verksamhet påverkas i inriktning och prioriteringar av olika former av statsbidrag. Statsbidragen är både generella och riktade. För att erhålla statsbidragen får Söderhamns kommun prioritera och ansöka bland ett flertal olika verksamhetsanknutna statsbidrag.

Syftet med granskningen att utröna om det finns ändamålsenliga system och för kontroll av att statliga ersättningar återsöks och inkommer.

Vi bedömer att kommunstyrelsen inte specifikt säkerställt att det finns tillräcklig styrning och kontroll vad gäller specialdestinerade statsbidrag. Respektive nämnd ansvarar inom ramen för sitt uppdrag för ansökan och uppföljning av statsbidrag. Det finns en tydlighet att ansökta och erhållna statsbidrag skall bidra till respektive nämnds mål.

Vi bedömer att inom Barn- och utbildningsnämnden kan styrning och kontroll vad gäller specialdestinerade statsbidrag stärkas avseende den interna redovisningen samt analys av ekonomisk lönsamhet.

Vi bedömer att inom Omvårdnadsnämnden finns en aktiv styrning och kontroll vad gäller specialdestinerade statsbidrag. Nämnden bör säkerställa en enhetlig redovisning.

Vi bedömer att inom Arbetsmarknad- och Socialnämnden finns inte en fungerande styrning och kontroll vad gäller specialdestinerade statsbidrag. Med undantag av migration finns en otydlighet i ansvar och roller avseende hanteringen av specialdestinerade statsbidrag.

Nämndernas hantering avseende ersättning från migration konstaterar vi är i en utvecklande process där en kontinuerlig uppföljning sker. Dock saknas för närvarande en fullständig avstämning.

Vår rekommendation är att

- samtliga nämnder säkerställer vem i organisationen som ska ta ställning till att förekommande statsbidrag söks.
- riktlinjer för redovisning av specialdestinerade statsbidrag utarbetas centralt för att säkerställa en ekonomisk redovisning på ett ändamålsenligt och effektivt vis.
- samtliga nämnder säkerställer hur återrapportering skall ske till respektive nämnd.

1. *Inledning*

1.1. *Bakgrund*

Söderhamn kommuns verksamhet påverkas i inriktning och prioriteringar av olika former av statsbidrag. Statsbidragen är både generella och riktade. För att erhålla statsbidragen får Söderhamns kommun prioritera och ansöka bland ett flertal olika verksamhetsanknutna statsbidrag.

Varje statsbidrag har sitt eget krav på återrapportering eller utvärdering beroende på regeringsbeslut eller regleringsbrev. De olika kraven på återrapportering ställer krav på den interna redovisningen i kommunen så att intäkter och kostnader kan utgöra underlag uppföljning

Utifrån risk- och väsentlighet bedöms angeläget att granska om det finns ändamålsenliga system och rutiner för kontroll av att statliga ersättningar återsöks och inkommer. Brister i rutiner kan medföra ekonomisk förlust för kommunen.

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Söderhamns kommun har PwC granskat hur nämnderna hanterar ansökning och redovisning av specialdestinerade statsbidrag.

1.2. *Syfte och Revisionsfråga*

Syftet med granskningen att utröna om det finns ändamålsenliga system och för kontroll av att statliga ersättningar återsöks och inkommer.

- Har kommunstyrelsen säkerställt att det finns tillräcklig styrning och kontroll vad gäller riktade statsbidrag?

1.3. *Kontrollmål*

- Vem/vilka i organisationen tar ställning till om förekommande statsbidrag ska sökas/tas emot?
- Genomförs några analyser av förutsättningarna/lönsamheten att ta emot riktade statsbidrag? Förekomst av kostnads- och intäktsanalys?
- Har kommunen prioriterat vilka statsbidrag som skall sökas/tas emot?
- Är kommunens ekonomiska redovisning av riktade statsbidrag ordnad på ett ändamålsenligt och effektivt sätt?
- På vilket sätt återrapporteras hanteringen av riktade statsbidrag till kommunstyrelsen?

1.4. Avgränsning och metod

Granskningen är avgränsad till att omfatta under 2014 erhålla, specialdestinerade statsbidrag. Med anledning av att nya nämnder finns från mandatperioden 2015 har även underlag för januari till mars 2015 inhämtats.

Styrdokument kopplat till rutiner för statsbidrag har efterfrågats med syfte att studera dessa. Inga sådana finns upprättade eller fastställda på politisk nivå eller förvaltningsnivå. Genomgång av kommunens sammanställning av erhållna statsbidrag samt ansökningar av bidrag, beslut och återrapporteringar har gjorts. Ett utdrag av kommunens redovisning för bidrag som intäktsredovisats har erhållits och sammanställts per nämnd, bidragsgivare och bidragsslag för perioden år 2014 och perioden januari till mars 2015. En övergripande kontroll har genomförts utifrån erhållna transaktioner avseende vilka bidrag som erhållits i förhållande till vilka överenskommelser som finns mellan kommunerna och staten. Genomgången av utfall per nämnd har utgjort underlag för intervjuer utifrån väsentliga värden.

Intervjuer har genomförts med berörda tjänstemän i dialog med av förvaltningarna rekommenderade personer. Avseende migration har intervju genomförts med ekonom för Arbetsmarknads- och Socialnämnden, ekonom för Kommunstyrelsen och IT-samordnare på Arbetsmarknads- och Socialnämnden. För Omvårdnadsnämnden har vi intervjuat biträdande förvaltningschef, ekonom/kontorschef administrativa enheten samt utredare. Intervju har gjorts med controller med ansvar för ansökning av statsbidrag på Barn- och utbildningsnämnden. När det gäller Arbetsmarknads- och Socialnämnden har vi även träffat förvaltningschef.

Rapporten har varit föremål för faktaavstämning genom att intervjuade medarbetare har givits möjlighet att läsa och kommentera sakinnehållet.

2. Iakttagelser och bedömningar

Under år 2014 har Söderhamns kommun intäktsfört 104 mnkr som driftsbidragsintäkter. Dessa är fördelade enligt följande:

Benämning	Belopp i mnkr
Statsbidrag Skolverket	9,4
Statsbidrag Socialstyrelsen	0,7
Statsbidrag Migrationsverket	85,9
Övriga Statsbidrag	7,6
SUMMA	103,6

Motsvarande tabell för år 2015 perioden januari-mars visar följande:

Benämning	Belopp i mnkr
Statsbidrag Skolverket	1,8
Statsbidrag Migrationsverket	22,6
Övriga Statsbidrag	1,1
SUMMA	25,4

Fördelat per nämnd år 2014 svarar fyra nämnder för drygt 95 % av redovisade intäkter, motsvarande 101 mnkr. Fördelningen är enligt följande:

Nämnd	Belopp i mnkr	Andel
Socialnämnden	65,4	63,1%
Lärande & Arbete	6,3	6,1%
Omvårdnadsnämnden	4,7	4,5%
Barn- och utbildningsnämnden	24,4	23,5%
Övriga nämnder	2,9	2,8%
SUMMA	104	100%

Från 1 januari 2015 är Socialnämnden sammanslaget med Lärande och Arbete till en nämnd, Arbetsmarknads- och Socialnämnden. Det innebär ingen förändring i fördelningen för de nämnder som redovisat mest intäkter för bidrag under 2014 och 2015. Fördelningen är densamma.

2.1. Barn- och utbildningsnämnden

Under 2014 intäktsförde Barn- och utbildningsnämnden 24,4 mnkr i specialdestinerade statsbidrag. De två största bidragen kom från Skolverket (8,9 mnkr) och Migrationsverket (14,9 mnkr). Hanteringen av ersättningar från Migrationsverket hanteras separat i ett annat avsnitt i denna rapport, se avsnitt 2.4 *Migrationsverket*.

2.1.1. Iakttagelser

Ansökan

Utgångspunkten för ansökan av statsbidrag inom Barn- och utbildningsnämnden är nämndens fastställda mål. Målen ligger till grund för vilka statsbidrag som skall sökas tillsammans med det systematiska kvalitetsarbetet¹.

Nämnden informeras om vilka statsbidrag som ska sökas, men tar inga särskilda beslut. Kvalitetscontroller, barn- och utbildningsförvaltningens förvaltningskontor ansvarar för att hålla förvaltningsledningen uppdaterad, bevaka nyheter och söka bidrag. I uppgiften ingår även att vara kontaktperson gentemot Skolverket för statsbidrag. Information om möjliga statsbidrag etcetera erhålls via utskick från Skolverket.

Beslut om att ansöka om medel fattas av kvalitetscontroller avseende årligt återkommande statsbidrag medan för nya bidrag förs en dialog med förvaltningsledningen. Till grund för besluten finns nämndens mål. Ingen särskild analys utifrån exempelvis lönsamhet upprättas.

Ansökan för statsbidrag från Skolverket upprättas, med undantag för sommarskolan, av kvalitetscontroller och förvaltningschef undertecknar. När det gäller sommarskolan ansvarar annan medarbetare på förvaltningen för denna. Bekräftelse på ansökan kommer till controller och verksamhetsekonom.

Uppfattningen som framkommit vid intervjutillfället är att kunskap finns i organisationen bland rektorerna avseende ansvar för ansökningar etcetera. Det är oklart om lärare har motsvarande kunskap.

Av intervjuerna har framkommit att avslag på ansökningar är sällsynt.

Rutinen kring bevakning, ansökning och återrapportering av statsbidrag är ej specifikt skriftligt dokumenterad eller fastställd av nämnden.

Uppföljning/återrapportering

Redovisning av intäkter och kostnader för att särskilja olika statsbidrag bokförs med så kallade aktiviteter och frikoder. Statsbidrag från Skolverket bokförs därtill på separat konto (3511). Verksamhetsekonom ansvarar för att säkerställa att redovisning är korrekt.

Vid granskningstillfället var tjänsten som verksamhetsekonom vakant.

Vår granskning av redovisningstransaktioner för bidragsintäkter år 2014 visar 3 aktiviteter och 12 frikoder har använts, totalt omfattande 1,9 mnkr. Av dessa poster har en post både frikod och aktivitet. Utöver detta finns intäkter från Skolverket om 6,9 mnkr utan motpart och frikod. Stickprov visar att av dessa är merparten ersättning för maxtaxa². Ansökan för maxtaxa görs årsvis och betalas ut två gånger per år.

Många projekt är pågående under en lång tid och uppfattningen som framkommit vid intervjutillfället är att effekterna är svåra att mäta vilket gör att uppföljning per bidrag svår att utföra. Nämndens mål är långsiktiga och sett till dessa konstateras att nöjdare medarbetare och förbättrat resultat visar på att satsningarna ger resultat.

¹ Det systematiska kvalitetsarbetet syftar till att höja kvaliteten vilket bland annat mäts genom nationella prov.

² Maxtaxa är frivilligt för en kommun att sätta för avgifter inom förskolan. Den kommun som tillämpar maxtaxa det har rätt till kompensation för förlorade intäkter.

Exempel på bidrag som nämnden erhållit:

Matematiklyftet är en nationell satsning åren 2012 till 2015. Totalt föreslog regeringen att avsätta 649 mnkr under perioden. Satsningen syftar till att förbättra elevers resultat. Statsbidraget skall användas till fortbildning av lärare, vilket skall ske genom så kallat kollegialt lärande. Momenten i lärandet är indelat i moduler som lärarna tillsammans arbetar sig igenom, där tid ska avsättas för aktiviteter att arbeta igenom samt aktiviteter att genomföra i undervisningen.

Läraryftet är en satsning som syftar till att stimulera deltagande och underlätta för lärare att komplettera sin legitimation. Huvudmannen är garanterad ersättning för de lärare som deltar i läraryftet. Bidragets storlek är beroende av antalet högskolepoäng och typen av utbildning. Tonvikt läggs särskilt vid att fler blir behöriga för undervisning i matematik och ersättningen är högre för dessa. Lärare som har behov av att komplettera sin utbildning för att nå lärarlegitimation prioriteras.

Lovskola-bidrag erhålls för skola som bedrivs under lov för ungdomar som inte klarat vissa ämnen och är schablonberäknad. Uppföljning på detta har man fått då behöriga elever för gymnasiet ökat med 4 %, från 81 till 85 % för perioden år 2012 till år 2014.

Nämnden behandlar inte redovisning av statsbidrag som särskilt ärende utan detta ingår som del i måluppföljning och utfall för respektive år. Motsvarande sker ingen separat redovisning från nämnden till kommunstyrelsen utan statsbidrag ingår som en del i den samlade rapportering av budget och mål för delår- och helårsrapportering.

2.1.2. Bedömning

Vår bedömning avseende Barn- och utbildningsnämnden är att kontrollmålen är delvis uppfyllda. Det finns en tydlighet i ansvar och roller inom nämnden avseende hanteringen av specialdestinerade statsbidrag. Det finns en otydlighet i den interna redovisningen av statsbidrag. Analysen och prioritering för att söka statsbidrag utgår från om statsbidraget kan medverka till att stödja nämndens mål. Ingen särskild analys av ekonomisk lönsamhet sker dock inför ansökan.

- Förvaltningsledningen ansvarar för att statsbidrag söks. På uppdrag av förvaltningsledningen tar kvalitetscontroller ställning för att ett bidrag ska sökas. Denne har det övergripande ansvaret för att ansökningsförfarandet.
- Analys av förutsättningar och lönsamhet sker i viss mån, så tillvida att vid beslut om att ansöka beaktas förutsättningar kopplat till att nämndens mål skall uppnås. När det gäller lönsamhet görs inga analyser såsom kostnad- och intäktsanalys.
- Vilka statsbidrag som söks (eller inte söks) prioriteras utifrån om dessa stödjer nämnden mål.
- Den ekonomiska redovisningen av specialdestinerade statsbidrag uppges bygga på redovisning med stöd av två kod-delar. Motivet till detta har inte framgått.

- Nämnden återrapporterar inte särskilt kring specialdestinerade statsbidrag till kommunstyrelsen. Indirekt sker en återkoppling genom nämndens årliga rapportering av delårs- och årsbokslut.

2.2. Omvårdnadsnämnden

Under år 2014 intäktsförde Omvårdnadsnämnden 4,7 mnkr i specialdestinerade statsbidrag. De två största projekten var Senior Alert (2,8 mnkr) och Trygg hemgång (0,7 mnkr), motsvarande 76 % av specialdestinerade statsbidrag för nämnden.

2.2.1. Iakttagelser

Ansökan

Förvaltningsledningen har en aktiv bevakning av möjliga statsbidrag att söka. Bevakningen sker främst genom den information som kommer i nyhetsbrev från SKL med flera. Nätverksträffar med andra kommuner är ett annat viktigt forum för att fånga potentiella bidrag att söka. Förfarandet innebär att det är flera personer som gemensamt bevakar, från olika håll, potentiella bidrag. Förvaltningens uppfattning är att förfarandet medverkar till att de bidrag som är aktuella för omvårdnadsnämnden Söderhamns kommun fångas upp.

Vid identifierade potentiella bidrag att söka, görs en bedömning om bidraget stödjer nämndens fastställda mål. För att ansöka om bidrag skall det bidra till något av följande mål:

- Nöjda medborgare
- Nöjda brukare
- Nöjda medarbetare

Är bedömningen att bidraget inte kommer bidra till något av dessa mål avstås från att söka. Ledningsgruppen gör den samlade bedömningen och för nämnden presenteras och beskrivs bidraget. Nämnden beslutar om att bidraget ska sökas, därefter upprättas ansökan. Vid intervjuerna har framkommit att uppfattning är att de statsbidrag som finns är riktade mot de behov som nämnden behöver utveckla. Inriktningen har ändrats så tillvida att tidigare var statsbidragen riktade mot områden medan de numera är prestationsbaserade.

Vissa bidrag ställer krav på samverkan kommunvis och/eller inom länet. Det finns även bidrag som erhålls via regionen och därefter fördelas på kommunerna. Uppfattningen som framkommit vid intervjuerna är att samverkan med andra kommuner och regionen ger positiva effekter. Samverkan har en tendens att spilla över på andra områden när kontakter knutits.

Rutinen kopplat till statsbidrag är ej specifikt dokumenterad. Ambitionen är att upprätta beskrivningar av arbetsformer i omvårdnadsnämndens kvalitetshandbok. För närvarande finns inget i denna om statsbidrag.

Uppföljning/återrapportering

Redovisning av intäkter och kostnader för att särskilja olika statsbidrag bokförs med så kallade aktiviteter, frikoder eller projekt. Över tid har en förändring skett när respektive kod-del används. Vid intervjuerna har framkommit att förvaltningen anser att det finns en logik och tydlighet samt går att följa utfallen i de ekonomiska systemen med gällande modell. En genomgång sker varje år i december av vad som behöver utvecklas och en plan upprättas för hur erhållna medel ska användas.

När bidrag beviljats informeras nämnden genom informationsärende. Likaså görs återrapportering för respektive statsbidrag till nämnden.

Ingen separat redovisning görs från nämnden till kommunstyrelsen kopplat till området statsbidrag utan dessa ingår som en del i den samlade rapportering av budget och mål för i samband med delårs- och helårsrapportering. Det är heller inget som efterfrågats av kommunstyrelsen.

Flödet för ett bidrag kan beskrivas enligt följande:

1. Inhämtande av information om bidrag
2. Behandling i ledningsgrupp
3. Tjänsteutlåtande med beskrivning av bidrag
4. Nämnden beslutar att genomföra projektet
5. Upprättande av ansökan
6. ev Nämnd beslut för inlämning av projektansökan med redovisning
7. Beslut om beviljande av medel
8. Utbetalning av medel
9. Genomförande av projekt
10. ev Återredovisning till utgivare av statsbidraget
11. Redovisning till nämnd av genomfört projekt

Exempel på projekt:

Inom ramen för socialstyrelsen, Vården av mest sjuka äldre, har erhållna medel finansierat bl. a projekten Trygg hemgång och Arbete med kvalitetsregister.

Trygg hemgång – projektet avser att personer som blir utskrivna från sjukvården ska få mer stöttning i form av träning när de kommit hem. Det ska vara en avlastning och trygghet för de anhöriga och minska belastningen på bland annat korttidsvården och hemtjänsten. Medlen används för 4-5 anställda rehabiliteringspersonal.

Arbete med kvalitetsregister – avser prestationsersättning för rapportering i kvalitetsregister. I kvalitetsregisterat registreras en riskbedömning för varje person samt vidtagna åtgärder och resultat. Syftet är att utveckla nya arbetssätt för att öka möjligheten för bästa möjliga vård oavsett vem som tillhandahåller den.

2.2.2. Bedömning

Vår bedömning avseende Omvårdnadsnämnden är att kontrollmålen är delvis uppfyllda. Det finns en tydlighet i ansvar och roller inom nämnden avseende hanteringen av specialdestinerade statsbidrag. Det finns en tydlighet i den interna redovisningen av statsbidrag. Dock förordar vi en enhetlig användning av koddelar och enhetlighet över åren. Analysen

för att söka statsbidrag utgår från om statsbidraget kan medverka till att stödja nämndens mål. Ingen särskild analys av ekonomisk lönsamhet sker dock inför ansökan.

- Förvaltningsledningens tar ställning till och ansvarar för bevakning av potentiella statsbidrag. Nämnden är delaktig med beslut om vilka bidrag som skall sökas.
- Analys av förutsättningar och lönsamhet sker i viss mån, så tillvida att vid beslut om att ansöka beaktas förutsättningar kopplat till att nämndens mål skall uppnås. När det gäller lönsamhet görs inga analyser såsom kostnad- och intäktsanalys.
- Vilka statsbidrag som söks (eller inte söks) priorteras utifrån om dessa stödjer nämndens mål. Förvaltningens bedömning att merparten stödjer målen.
- Den ekonomiska redovisningen är i huvudsak kodad systematiskt med projektkod. Alternativt har aktivitetskod använts om projektkod saknas. Över tid har redovisningsmodellen förändrats.
- Nämnden återrapporterar inte särskilt kring specialdestinerade statsbidrag till kommunstyrelsen. Indirekt sker en återkoppling genom nämndens årliga rapportering av delårs- och årsbokslut.

2.3. Arbetsmarknad- och Socialnämnden

År 2014 intäktsredovisade dåvarande Socialnämnden 71,6 mnkr i specialdestinerade statsbidrag. Merparten av dessa bidrag, 69,8 mnkr (drygt 95 %), avsåg ersättningar från Migrationsverket. Hanteringen av dessa bidrag granskas separat i ett annat avsnitt i denna rapport, se avsnitt 2.4 *Migrationsverket*.

2.3.1. Iakttagelser

Ansökan

Ansökningsförfarandet är olika beroende på vilken typ av bidrag som avses. Vissa söks i förskott där man gör en preliminär bedömning av vilka kostnader som kan tänkas uppstå för projektet. Andra bidrag söks i efterskott när vetskap finns om samtliga kostnader och då söks ersättning för allt.

Nämnden är inte involverad i beslut om ansökan eller uppföljning bidrag. Vid genomförda intervjuer har det inte framkommit vilken prioriteringsordning som finns avseende ansökan om bidrag, utöver bidrag för migration.

Inga styrdokument eller rutinbeskrivningar kopplat till hantering inkluderande bevakning och ansökan om specialdestinerade statsbidrag finns upprättade.

Uppföljning/återrapportering

Av intervjuerna har framkommit att det i den tidigare Socialnämnden inte fanns någon enhetlig redovisningsmodell för redovisning av statsbidrag, såsom användning av specifik kod-del. Projektkod användes inte, men i vissa fall har frikod eller dylikt använts.

Vår granskning av redovisningstransaktioner för bidragsintäkter år 2014 visar att redovisning har gjorts för 1 projekt och 3 aktiviteter, totalt 1,0 mnkr.

Nämnden behandlar inte redovisning av statsbidrag som särskilt ärende utan detta ingår som del i måluppföljning och utfall för respektive år. Motsvarande sker ingen separat redovisning från nämnden till kommunstyrelsen utan statsbidrag ingår som en del i den samlade rapportering av budget och mål för delår- och helårsrapportering.

2.3.2. Bedömning

Vår bedömning avseende Arbetsmarknad- och Socialnämnden är att kontrollmålen inte är uppfyllda. Det finns en otydlighet i ansvar och roller avseende hanteringen av specialdestinerade statsbidrag (exklusive migration). Det finns en tydlighet i den interna redovisningen av statsbidrag. Dock förordar vi en enhetlig användning av koddelar och enhetlighet över åren. Det har inte framkommit om det sker en särskild analys av ekonomisk lönsamhet inför ansökan.

- Det har i granskningen inte framkommit vem i organisationen som tar ställning att ett bidrag ska sökas.
- Det har i granskningen inte framkommit något som tyder på att analyser av förutsättningarna och lönsamheten för att ta emot specialdestinerade statsbidrag görs.
- Det har i granskningen inte framkommit vilken prioritering som sker avseende vilka statsbidrag som söks (eller inte söks).
- Den ekonomiska redovisningen är i huvudsak ordnad så tillvida att intäkter redovisas med frikod eller projektkod. Det saknas en enhetlig rutin hur redovisningsmodellen är uppbyggd kopplat till specialdestinerade statsbidrag.
- Nämnden återrapporterar inte särskilt kring specialdestinerade statsbidrag till kommunstyrelsen. Indirekt sker en återkoppling genom nämndens årliga rapportering av delårs- och årsbokslut.

2.4. Migrationsverket

Söderhamns kommun har en överenskommelse med Länsstyrelsen om att ta emot nyanlända personer, både vuxna och barn. Ersättning för migration genom statsbidrag sker både med och utan ansökningsförfarande. Under år 2014 intäktsredovisades 85,9 mnkr i bidrag från Migrationsverket i Söderhamns kommun. Detta motsvarar 85 % av de granskade bidragen.

2.4.1. Iakttagelser

Ersättning för personer med uppehållstillstånd som inte kräver ansökan **Organisation**

En av ekonomerna på ekonomienheten ansvarar för kommunens hantering inklusive redovisning av statsbidrag som inte kräver en ansökan samt de ersättningar som inte rör ensamkommande barn och ungdomar. Inga styrdokument eller rutinbeskrivningar finns

upprättade för hanteringar av denna typ av bidrag. Däremot pågår en process där fler medarbetare har involverats för att säkra kunskapen om hantering och redovisning.

När det gäller hantering och redovisning av bidrag kopplat till ensamkommande barn och ungdomar ansvar annan ekonom på ekonomienheten för detta.

För att hålla sig uppdaterad och fånga in kunskap kring nya bidrag så går personalen som jobbar med integration i någon form inom kommunen löpande utbildningar som är aktuella i deras dagliga arbete.

Erhållna medel

Söderhamns kommun erhåller fem olika typer av bidrag från Migrationsverket som inte kräver en ansökan. Dessa är:

1. Grundersättning

Ersättning för avtal om mottagande av flyktingar, uppgående till 5 prisbasbelopp årligen. Total intäkt år 2014 respektive år 2015 cirka 220 tkr.

2. Prestationsbaserad ersättning

Två olika sorter finns:

- Prestationsbaserad ersättning för högt mottagande
- Prestationsbaserad ersättning efter anvisning

Prestationsbaserad ersättning för högt mottagande baseras på hur många flyktingar som tas emot i förhållande till folkmängden, där det finns tre olika nivåer, 5 000 kr/person, 10 000 kr/person samt 15 000 kr/person. Söderhamns kommun tar i dessa mått mätt ett högt antal personer och erhåller 15 000 kr/person.

Prestationsbaserad ersättning efter anvisning innebär att det finns en möjlighet att erhålla ytterligare 15 000 kr/person för flyktingar som är kvotflyktingar eller anvisade från anläggningsboende.

För båda ersättningarna saknas avstämningsrutiner för att säkerställa att bidrag har erhållits för samtliga mottagna nyanlända. Total redovisad intäkt år 2014 uppgick till 4,7 mnkr och för perioden januari-maj 2015 uppgick den redovisade intäkten till 2,4 mnkr.

3. Ersättning för etablering och introduktion för nyanlända personer

Ersättning med schablonbelopp bestäms för varje år, ett för personer under 65 år och ett för personer över 65 år. Bidraget avser att täcka kostnader som uppstår för etableringsinsatser för de nyanlända t.ex. mottagande och praktisk hjälp för boende, utbildning i svenska, tolk m.m. Schablonbeloppet betalas ut till kommunen med en bestämd periodicitet under en 2-årsperiod från när individen fått uppehållstillstånd. Avstämning att bidrag erhålls för nyanländ sker på individnivå. Avstämningsrutinen innefattar en prognos på individnivå och totalt för framtida perioder om beräknad ersättning.

Total intäkt år 2014 uppgick till 17,4 mnkr och 10,8 mnkr för perioden januari-maj 2015.

4. Ersättning för initiala kostnader för ekonomiskt bistånd

Ersättning som utbetalas före *ersättning för etablering och introduktion för nyanlända personer*. Den avser att ersätta kostnader som uppstår före etablering. Det är olika ersättningsnivåer beroende på om det är vuxna eller barn respektive eget eller anläggningsboende. Avstämningsrutinen är densamma som för ersättning enligt punkt 3.

Total intäkt år 2014 uppgick till 1,1 mnkr och 0,7 mnkr perioden januari-maj 2015.

5. Ersättning för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar

Två olika sorter finns:

- Grundersättning för mottagande
- Ersättning för stödinsatser

Grundersättning för mottagande erhålls med 500 tkr årligen. Total intäkt år 2014 för stödinsatser uppgick till 610 tkr. Prognoserad intäkt för år 2015 är 625 tkr.

Ersättning för personer med uppehållstillstånd som kräver ansökan

Ansökan/Organisation

Upprättande och handläggning av ansökan administreras av tre medarbetare. Respektive ansvarar för ansökan inom olika områden, men har insikt i övriga områden och kan vara behjälplig vid frånvaro. För att säkerställa att bidrag söks för samtliga nyanlända har ett internt system utvecklats. Inbetalning från Migrationsverket stäms av mot detta. Avstämningen sker på individnivå.

Det pågår ett projekt för att samordna kontrollerna på individnivå för bidrag med ansökan och bidrag utan ansökan.

Av intervjuerna har framkommit att det finns en misstanke om att bidrag inte har sökts för ekonomiskt bistånd för personer som varit i kommunen minst ett år och högst tre år. En anledning till att detta eventuellt inte fungerar fullt ut är att underlag i form av etableringsplaner ej erhållits från Arbetsförmedlingen.

Av intervjuerna har framkommit att det finns en problematik att använda rätt blankett vid ansökan. Detta kommer att avhjälpas under andra halvan av 2015 när Migrationsverket introducerar sin e-modul. I denna skall samtliga kommunplacerade finnas. Samtidigt kommer ansökningsförfarandet ändras genom att ansökan skall ske digitalt till skillnad mot i dag när det görs via papper.

Erhållna medel

Månadsvis sker en avstämning av erhållna medel jämfört med beräknat enligt upprättade ansökningar. En arbetsgrupp bestående av tre medarbetare (ej samma som ovan) ansvarar för avstämningen och följer upp tidigare månaders utfall och uppbokningar. Rutinen är ej dokumenterad.

Söderhamns kommun har redovisat sex olika typer av bidrag från Migrationsverket som innefattat ett ansökningsförfarande. Dessa är:

- Platsersättning för ensamkommande barn
- Extraordinära kostnader
- Ersättning för asylsökande i familjehem
- Barn utan vårdandshavare
- Ersättning utredningskostnader och transportkostnader ensamkommande barn
- Schablonersättning HVB asyl

2.4.2. *Bedömning*

Vår bedömning avseende ersättning från migration är att kontrollmålen i huvudsak är uppfyllda. Det finns en tydlighet i vem som ansvarar för vad kopplat till processen ansökning, uppföljning och redovisning av statsbidrag från Migrationsverket. För samtliga finns inte för närvarande en fullständig avstämning.

- I organisationen finns utsedda personer som ansvarar för ansökning och redovisning kopplat till bidrag för migration. Det görs utifrån att kommunen tagit ställning för mottagnade.
- Analyser av förutsättningarna och lönsamheten sker inte systematiskt utifrån att rekvirera ersättning för migration. Däremot sker uppföljning av förväntade bidrag och analys av utfall månadsvis.
- Ingen prioritering förekommer bland sökta statsbidrag inom ersättningar för integration, ambitionen är att söka allt man kan få ersättning för.
- Den ekonomiska redovisningen är ordnad så tillvida att merparten är bokförd med aktivitet.
- Ingen direkt återrapporterar kring ersättning från Migrationsverket sker till kommunstyrelsen.

3. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att kommunstyrelsen inte specifikt säkerställt att det finns tillräcklig styrning och kontroll vad gäller specialdestinerade statsbidrag. Respektive nämnd ansvarar inom ramen för sitt uppdrag för ansökan och uppföljning av statsbidrag. Det finns en tydlighet i att ansökta och erhållna statsbidrag skall bidra till respektive nämnds mål.

Vår bedömning avseende Barn- och utbildningsnämnden är att det finns en tydlighet i ansvar och roller inom nämnden avseende hanteringen av specialdestinerade statsbidrag. Dock finns det en otydlighet i den interna redovisningen av specialdestinerade statsbidrag. Analysen och prioritering för att söka statsbidrag utgår från om statsbidraget kan medverka till att stödja nämndens mål. Ingen särskild analys av ekonomisk lönsamhet sker dock inför ansökan.

Vår bedömning avseende Omvårdnadsnämnden är att det finns en tydlighet i ansvar och roller inom nämnden avseende hanteringen av specialdestinerade statsbidrag. När det gäller den interna redovisningen finns i stort en tydlighet i denna, dock har modell bytts över tid. Vi förordar en enhetlig användning av koddelar och enhetlighet över åren. Analysen för att söka statsbidrag utgår från om statsbidraget kan medverka till att stödja nämndens mål. Ingen särskild analys av ekonomisk lönsamhet sker dock inför ansökan.

Vår bedömning avseende Arbetsmarknad- och Socialnämnden är att kontrollmålen inte är uppfyllda. Det finns en otydlighet i ansvar och roller avseende hanteringen av specialdestinerade statsbidrag (exklusive migration). Det finns i huvudsak en tydlighet i den interna redovisningen av statsbidrag. Dock förordar vi en enhetlig användning av koddelar och enhetlighet över åren. Det har inte framkommit om det sker en särskild analys av ekonomisk lönsamhet inför ansökan.

Vår bedömning avseende ersättning från migration är att kontrollmålen i huvudsak är uppfyllda. Det finns en tydlighet i vem som ansvarar för vad kopplat till processen ansökning, uppföljning och redovisning av statsbidrag från Migrationsverket. För samtliga finns inte för närvarande en fullständig avstämning.

3.1. *Rekommendation*

Vi rekommenderar att

- samtliga nämnder säkerställer vem i organisationen som ska ta ställning till att förekommande statsbidrag söks.
- riktlinjer för redovisning av specialdestinerade statsbidrag utarbetas centralt för att säkerställa en ekonomisk redovisning på ett ändamålsenligt och effektivt vis.
- samtliga nämnder säkerställer hur återrapportering skall ske till respektive nämnd.

2015-10-12

Lars-Åke Ullström
Uppdragsledare

Helena Steffansson Carlson
Projektledare

